

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЩОРІЧНОЇ ВІДПУСТКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Трачук Петро Антонович

*кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри
адміністративного, фінансового та інформаційного права
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»
м. Ужгород, Україна*

Нині однією з головних вимог українського суспільства є реформування правоохоронних органів, зокрема органів та підрозділів Національної поліції. Позитивні зрушення у цьому напрямі очевидні: це і деполітизація діяльності поліції, її відкритість, зростання рівня довіри, співпраця з громадськістю, відмова від каральних форм роботи.

Враховуючи високий фаховий рівень працівників поліції, професіоналізм оновлення Міністерства внутрішніх справ з бажанням приблизити правоохоронні органи України до міжнародних стандартів, необхідно відмітити, що окремі положення законодавства, зокрема які регулюють службово-трудові відносини поліцейських, потребують наукового обґрунтування та вдосконалення.

Законом України «Про Національну поліцію» (статті 91-93) регулюються питання відпусток поліцейських, але цей Закон не визначає порядок надання поліцейським відпусток, зокрема щорічних, а лише встановлює окремі їх особливості¹.

Незважаючи на відсутність цілісних наукових розробок, достатня кількість праць вітчизняних вчених, які вивчали окремі проблеми правового регулювання трудових відносин службовців правоохоронних органів. Серед учених, які досліджували зазначені проблеми, можна назвати таких, як Л. Ю. Бугрова, В. С. Венедіктова, М. І. Гордієнка, О. В. Кузніченко, Т. О. Нестерова, С. В. Попова, В. І. Щербину та ряд інших, які вказали, що Закон України «Про Національну поліцію» не усунув наявних суперечностей і значна кількість практичних питань, пов'язаних з наданням поліцейським щорічних відпусток залишилась не вирішеною.

Щорічна відпустка – це основний вид відпустки поліцейського, що надається за відпрацьований робочий рік. На час відпустки за поліцейським зберігається місце роботи та заробітна плата, а відповідно до статті 93 Закону України «Про Національну поліцію», тривалість відпусток поліцейського обчислюється щодобово. Святкові та неробочі дні до тривалості відпусток не включаються. В той же час, неврегульованим у Законі України «Про Національну поліцію» є питання про врахування часу,

¹Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 року № 580. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>

необхідного на дорогу до місця відпустки і назад, при визначенні тривалості щорічної відпустки. Водночас у ще чинному Положенні про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ² зазначено, що при визначенні тривалості відпусток не враховується час, необхідний на дорогу до місця проведення відпустки і назад. Незважаючи на відсутність подібної норми у законі, науковці пропонують при визначенні тривалості відпустки поліцейського не враховувати час, необхідний на дорогу³.

Необхідно відмітити, що щорічна відпустка поділяється на основну і додаткову. Тривалість щорічної основної оплачуваної відпустки поліцейського становить тридцять календарних днів, якщо законом не визначено більшої тривалості відпустки. За кожний повний календарний рік служби в поліції після досягнення п'ятирічного стажу служби поліцейському надається один календарний день додаткової оплачуваної відпустки, але не більше як п'ятнадцять календарних днів. Окремим категоріям працівників, робота яких пов'язана з підвищеним нервово-емоційним та інтелектуальним навантаженням або виконується в особливих умовах підвищеного ризику, згідно статті 8 Закону України «Про відпустки»⁴ встановлюється щорічна додаткова відпустка тривалістю до 35 календарних днів.

Тому доцільно у Законі України «Про Національну поліцію» передбачити правову норму, яка б гарантувала поліцейському право на додаткову відпустку у зв'язку з роботою за шкідливими, небезпечними і важкими умовами проходження служби, за особливий характер служби, за ненормований режим несення служби. На питання невизначеності права поліцейського на додаткову відпустку у зв'язку з особливими умовами служби зауважили також і науковці⁵.

Важливо також відзначити, що чітко складений графік черговості відпусток дає змогу керівнику органу поліції правильно організувати службу поліцейських, забезпечити безперервну реалізацію завдань, покладених на органи і підрозділи Національної поліції, а також забезпечити реалізацію права працівників на відпочинок і здійснювати своєчасну її оплату відповідно до вимог законодавства.

На нашу думку, недосконалими є положення Закону України «Про Національну поліцію» щодо виплати поліцейському грошової компенсації за невикористані дні щорічної відпустки. Відповідно до частини 9 статті 92 Закону та пункту 8 наказу Міністерства внутрішніх справ України № 260 від 6 квітня 2016 року «Про затвердження Порядку та умов виплати грошового

² Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.липня 1991 року № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/114-91-%D0%BF#Text>

³ Дрозд О.В. (2016). Тривалість щорічної відпустки поліцейського та порядок її обчислення. Вісник Чернівецького університету, Вип. 4, 78 -88.

⁴ Про відпустки: Закон України від 15.11.2006 року № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

⁵ Могилевський Л.В. (2010). Шодо захисту трудових справ працівників органів внутрішніх справ України в сучасних умовах. Форум права, № 4, 645.

забезпечення поліцейським Національної поліції та курсантам вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання»⁶ така компенсація виплачується за невикористану в році звільнення відпустку. Тобто, чи виплачуватиметься така компенсація за невикористану відпустку у попередньому робочому році, Законом не регламентується.

Недостатньо врегульованим питанням в Закону України «Про Національну поліцію» є порядок відкликання поліцейського з щорічної відпустки. Стаття 92 Закону містить лише таке правило, що відкликання поліцейського із чергової відпустки, як правило забороняється, але в разі крайньої необхідності керівником територіального органу поліції таке відкликання може бути дозволено. В той же час, більш повно порядок відкликання з відпустки встановлюється Постановою Кабінету Міністрів України № 230 від 25 березня 2016 року «Про затвердження Порядку відкликання державного службовця із щорічної відпустки».

Таким чином, необхідно зробити короткий висновок, що Закон України «Про Національну поліцію» потребує вдосконалення, зокрема щодо положень про службово-трудові правовідносини поліцейських. Саме детальна правова регламентація питань часу відпочинку та врахування окремих запропонованих змін до законодавства може внести ясність у нормативний акт, Закону України «Про Національну поліцію», та сприятиме ефективному виконанню поліцейськими покладених на них обов'язків.

⁶ Про затвердження Порядку та умов виплати вищих навчальних закладів МВС із специфічними умовами навчання: наказ МВС України №260 від 06.04.2016 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0669-16>